

У лісництві було 1717 кг насіння деревних і чагарникових порід, 706 тис. шт. однорічних, 540 тис. шт. дворічних сіянців і 5360 саджанців, 40 тис. шт. черенків шелюги. На розсаднику було спеціальне сховище для насіння та черенків.

Саме різноманітний породний склад зіграв позитивну роль у формуванні Черкаських лісів на початку ХХ ст. як місця відпочинку і лікування. Лісовий масив "Соснівка" площею 1600 га перейшов поступово у курортну зону. Північна частина масиву розташована по гористому березі Дніпра впродовж 15 км.

Густий сосновий ліс і дубові роші тут майже 200 років використовували для відпочинку. У 1870-1880 рр. в Соснівку приїжджали хворі на відпочинок та лікування із Італії, Німеччини, Польщі та інших країн. Чисте повітря, розсіяна сонячна радіація, що не викликає перегріву людського організму, у поєднанні з посадками різновидових деревних і чагарникових порід створювали своєрідний цілющий для людини мікроклімат у Соснівці, яка і сьогодні ось уже впродовж багатьох десятиліть вважається всесвітньо відомим кліматичним курортом [11].

На підставі викладеного можна рекомендувати:

1. Врахувати, що зелена зона Черкас, займаючи першу та другу борові тераси Дніпра, увібрала у себе всю гаму лісорослинних умов від борів до дібров. Але найбільш поширеним едапотом є свіжий субір (B₂). Корінні насадження являють собою сосняки Іа – ІІ бонітету з дубовим другим ярусом, добре розвинутим підліском з ліщини звичайної, клена татарського, бруслини європейської та бородавчастої. У свіжій діброві корінними є дубняки ІІ-ІІІ бонітету з другим ярусом із граба звичайного, липи дрібнолистої, клена гостролистого та різноманітним чагарником.

2. Розширити асортимент деревних і чагарникових порід, який доповнить вікові соснові та дубові насадження зеленої зони Черкас і створить неповторний своєрідний мікроклімат та естетичну привабливість Черкаського бору як місця відпочинку населення. Серед головних порід: сосна кримська, акація біла, айлант китайський, берези біла та чорна, гледичія, дуб літній і каштанолістий, клени, шовковиця, ясен, яблуня, груша. Серед чагарників: акація жовта, слива, бузина чорна та червона, гордовина, дерен, свидина, шелюга, горобина і т.д.

3. Для естетичної привабливості та створення зони улюбленого відпочинку та кліматолікування необхідно у лісопарковій частині Держлісфонду створити:

- протяжну і виразну дорожно-алеюну систему у насадженнях зеленої зони;
- упорядкувати територію з урахуванням розчленованого характеру поверхні землі, а також наявності ділянок з різним ухилом;
- облаштувати зони відпочинку та дозвілля, місця стоянки транспортних засобів та ін.

4. Монокультурний спосіб лісовідновлення насаджень зеленої зони, що здійснюється впродовж кінця минулого століття, призвів до деякої втрати кліматолікувальних властивостей масиву. Тому є гострою потреба розширити біологічне різноманіття рослин внаслідок реконструктивного втручання у зелений компонент середовища, включаючи форми усіх наявних ярусів, його доповнення за рахунок деревних, кущових та ґрунтопокривних рослин.

5. Із цікавих рослин можна використовувати у ландшафтних композиціях такі: луїзіанію трилопатову 'Махрову', клен гостролистий 'Шведлера', клен-явір 'Пурпуrolистий', кінський каштан звичайний 'Баумана', гіркий каштан звичайний 'Пірамідальний', гіркий каштан пав'я 'Рожевий', гіркий каштан пав'я 'Жовтий', вільху сіру 'Розсіченолисту', барбарис звичайний 'Пурпуrolистий', граб звичайний 'Пірамідальний', ліщину звичайну 'М'ясочервону', л.з. 'Плакучу', л.з. 'Скручену', л.з. 'Золотисту', л.з. 'Розсіченолисту', л. велику 'Пурпуrolисту', кизильник горизонтальний 'Вільсона', глід колючий 'Махровий

червоний'. дейцію шорстку 'Кандіссіма', дейцію шорстку 'Махрову', бук лісовий 'Круглолистий', бук лісовий 'Пурпуrolистий', ясен високий 'Курчавий', ясен високий 'Однолистий', ясен високий 'Плакучий', жимолость витка 'Пізня', шовковицю білу 'Плакучу', шовковицю білу 'Кулясту', дуб звичайний 'Плакучий', дуб звичайний 'Пірамідальний', робінію звичайну 'Однолисту', робінію звичайну 'Декаїзною', липу європейську 'Виноградolistу' і багато інших.

Література

1. Вакулюк П.Г., Самоплавський В.І. Лісовідновлення та лісорозведення у рівнинних районах України. – Ф. Поліфаст, 1998. – 507 с.
2. Генсирук С.А., Шевченко С.В., Бондар В.С. и др. Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии. – К.: Наук. думка, 1981. – 360 с.
3. Гнатковська О., Файдула І. Архітектурно-ландшафтне облаштування санаторію "Юність" у м.Трускавіч. Проблеми ландшафтної літератури, урбоєкології та озеленення населених місць. Матер. Першого Міжн. семінару, 25-27 червня 1997. – Львів, Т.2 – С.10-11.
4. Гордієнко М.І., Корнієнко В. Ліси в екомережі України. – К.: НАН України, 1999. – С.92-96.
5. Гордієнко М.Н., Шаблій М.В., Шлапак В.П. Сосна обыкновенная, её особенности, создание культур, производительность. – К.: Лыбидь, 1995 – 224 с.
6. Злобин Ю.А. Основы экологии. – К.: ТОВ "Лібра", 1998. – 248 с.
7. Косенко І.С., Мігін В.В. Старовинні парки і проблеми їх збереження. Тези доп. 2-го Міжнародного симпозиуму, присвяченого 200-річчю дендрологічного парку "Софіївка". – Вид. Л.М. Рибчинського. – Умань, 1996. – С. 5-12.
8. Кучерявий В., Лук'янчук Н. Екологічні основи інтродукції лісових трав'янистих рослин у паркові фітоценози. Проблеми ландшафтної архітектури, урбоєкології та озеленення населених місць. Матеріали Першого міжнародного семінару, 25-27 червня 1997 р. – Львів, 1998. Т.2. – С. 62-64.
9. Паламарчук М., Хвесик М. Природні умови України. К.: НАН України, 1999. – С.23-26.
10. Редько Г.І., Шлапак В.П. Черкаський бор: історія, лесонасадження, использование. – К.: Лыбидь, 1992. – 104 с.
11. ЦГНА России Ф. 387 оп 5 д 336/62, л.53.
12. Шеляг-Сосонко Ю.Р. Розбудова екомережі України. – К.: НАН України, 1999. – 127 с.

УДК 624.078.54

Г.П. Шевчук – м. Львів

ТЕЛЕСКОПІЧНІ СХОДИ НА ПЕРЕСІЧНОМУ РЕЛЬЄФІ

Пропонуються такі конструкції сходів на пересічному рельєфі, які б якнайповніше пристосовувались до рельєфу шляхом змінної висоти без детального дослідження рельєфу та ґрунтових умов.

G.P. Shevchuk – Lviv

Telescopic stairs on the relief

The stair construction, which fully adaptation to relief by changeable highness without examination in detail of relief and soil condition has been proposed.

На пересічному рельєфі пішохідні доріжки (сходи) влаштовуються або впоперек впадини або вздовж схилу над річками, як правило, влаштовуються вантові висячі мостики. Над глибокими ярами здебільшого переходи відсутні, і влаштовуються обходи, тобто пішохідні доріжки робляться вздовж схилу по суцільній основі, яка робиться або шляхом підрізки схилів або шляхом насипання на схилі.

Основний недолік влаштування вантових мостиків є труднощі в улаштуванні фундаментів анкерних опор, необхідності високих припорних башен-пілонів, а у результаті пішохідна доріжка є хиткою у вертикальній та горизонтальній площинах, що робить їх непридатними для користування людьми із хворим серцем та людьми похилого віку, не дуже добре почуваються діти та люди із рюк-заками за спиною.

При стежках вздовж схилів туристам дуже заважають круті опускання та підйоми, а у дощову погоду слизькі доріжки взагалі не придатні для користування.

У даний час для усунення цих незручностей виконуються планувальні роботи по частковому підрізання схилів та по насипанню горизонтальних терас. Але такі рішення провокують зсувні явища, змінюють режим стікання поверхневих вод, вимагають великих експлуатаційних затрат на їхнє виконання та підтримання у належному стані, але і при цьому всьому дуже і дуже важко виконати нормативні вимоги до ухилу пандусів (1:8) та сходиців (1:2). Все це разом відлякує людей від туризму, унеможлиблює прокладання нових цікавих маршрутів.

Для часткового усунення наведених вище незручностей пропонується улаштування пандусів та сходів на ділянках з крутим рельєфом при дотриманні нормативних ухилів з допомогою телескопічних опор. Як відомо, для проектування сходів та пандусів треба мати детальне геодезичне знімання території (під основу), що є дуже трудомістким процесом, у результаті обов'язково будуть відхилення від траси і вся праця пропала. Телескопічні опори дозволяють усунути вищеназвані причини.

Суть справи ось у чому:

- спочатку заздалегідь заготовляють металеві фундаменти – плита 600×600×12 із привареною трубою – анкером масою до 100 кг.
- викопують ями на схилістому рельєфі 1×1 м, глибина по місці виходячи з реальної ситуації через 5÷7 м.
- вставляють металевий фундамент і бетонують його.
- виставляють опору під марші – труба Ø190, висота по місці – вставляють всередину труби – анкера у фундаменті та розкріплюють її шляхом бетонування порожнини.
- Встановлюють на опори готові марші із сходицями або пандусами, ретельно дотримуючись нормативних ухилів. Покриття маршів із просіченої сталі – тобто у листі є ромбічні отвори дуже густо (85 % пустотілості поверхні).

Таким чином, сходи не врізаються у схил, а знаходяться вище існуючого схилістого рельєфу. Під сходами віє вітер, проходять дощові води, земля прогрівастся сонцем, росте трава. Медичний принцип – не пошкодь – зберігається.

Косоури маршів при прольоті до 7 метрів із парних швелерів №18-27, а при більших прольотах до 20 м із металевих прогонів пруткових або прокатних.

Всі елементи сходів збираються вручну на місці встановлення, мають масу до 150 кг. Такий спосіб улаштування проходів раціонально прокладати траси, оперативно реагувати на несподівані реальні перепоми, обходитись без вирубування дерев, скочування каменів, тобто без шкоди нашому прекрасному краєвиду, прокладати нові траси до екзотичних міст.

УДК 630*15

Асист. Е.М. Різун¹ – м. Львів

ПРО АДАПТАЦІЇ НАЗЕМНИХ ХРЕБЕТНИХ ДО УМОВ УРБАНІЗОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА

При визначенні рівня адаптації наземних хребетних до умов урбанізованого середовища за основу пропонується використовувати, з одного боку, виділені для комплексної зеленої зони міста Львова еколого-фітоценотичні пояси, а з іншого – життєві цикли окремих видів, які є еволюційно зумовленими та доволі стійкими біоекологічними характеристиками виду.

Assistant E.M. Rizun – Lviv

On adaptation of land vertebrates to urban environment

The separate sections of complex green zone of a city on the one hand, and life cycles of species, being evolutionary determined and stable bioecological characteristics of species on the other hand have been proposed to assume as a basis for determination of adaptation level of land vertebrates to conditions of urban environment.

Процес освоєння дикими тваринами урбанізованого ландшафту триває безперервно і представляє значний загальнонауковий і практичний інтерес. Кількість синантропних видів, тобто видів, які живуть переважно або виключно у людських поселеннях або поблизу них, постійно збільшується. Адаптації конкретного виду до умов антропогенного середовища проходять, насамперед, у живленні (перехід на нові види корму), стосуються також зміни місць зимівлі. Найконсервативніший етап онтогенезу виду – розмноження (увесь комплекс поведінкових і середовищних абіотичних і біотичних вимог, необхідних для успішного відтворення виду).

Відомі різні шкали синантропізації видів тварин, вони мають багато спільного, але недоліком багатьох з них є значний ступінь суб'єктивізму при визначенні рівня синантропності. У більшості випадків при виділенні класифікаційних груп видів береться до уваги період перебування або "ступінь прив'язаності" виду до антропогенного середовища, або перебування тут на якомусь етапі життєдіяльності [7, 9, 12], або частота розмноження тварин у різних умовах антропогенного впливу [4]. Поза тим, урбанізація має регіональні відмінності, тому необхідно

¹ кафедра екології та ландшафтної архітектури, УкрДЛТУ (Assistant Professor of apartment of Ecology and Landscape Architecture, USUFWT)